

Dr.sc. Ranka Petrinović, predavač Pomorskog fakulteta u Splitu
Nikola Mandić, student smjera Management u pomorstvu
Pomorskog fakulteta u Splitu

PRAVNI POLOŽAJ LUČKE KAPETANIJE U POMORSKOPRAVNOM PRAVU REPUBLIKE HRVATSKE

UDK: 347.79 :351.813 (497.5)

Primljeno: 15. 12. 2005.

Pregledni članak

Prikazuju se i analiziraju djelatnosti lučke kapetanije prema Pomorskom zakoniku Republike Hrvatske, 2004. godine i podzakonskim propisima donesenim temeljem Pomorskog zakonika. Lučke kapetanije, kao upravna tijela, obavljaju upravne, odnosno inspeksijske poslove sigurnosti plovidbe u Republici Hrvatskoj, u okviru zakonom propisanih prava i dužnosti. Upravni poslovi obuhvaćaju osobito održavanje reda u lukama, vođenje upisnika plovnih objekata i drugih evidencija, izdavanje propisanih isprava te inspeksijski nadzor nad primjenom propisa o sigurnosti plovidbe i sposobnosti broda.

1. UVOD

Lučke kapetanije su osnovna upravna tijela službe sigurnosti plovidbe, a obavljaju upravne, odnosno inspeksijske poslove sigurnosti plovidbe u okviru zakonskih prava i dužnosti. One su područne jedinice *Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka* (u daljnjem tekstu: *Ministarstvo nadležno za pomorstvo*) u sustavu *Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora bez pravne osobnosti*.¹ Lučke kapetanije obavljaju poslove nadzora plovidbe u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, poslove traganja i spašavanja ljudskih života i imovine na moru, inspeksijske poslove sigurnosti plovidbe, inspeksijski nadzor nad pomorskim dobrom, poslove upisa i brisanja brodova (i ostalih pomorskih objekata) te vođenja upisnika brodova (pomorskih objekata), poslove utvrđivanja sposobnosti za plovidbu, baždarenje brodice, poslove upisa i brisanja brodice te vođenja očevidnika brodice, poslove izdavanja pomorskih knjižica, poslove utvrđivanja stručne osposobljenosti pomoraca za stjecanje zvanja u pomorstvu, izdavanje i vođenje očevidnika izdanih ovlaštenja za obavljanje službe na brodovima te druge upravne, stručne i tehničke poslove sigurnosti plovidbe na moru.²

Lučke kapetanije samo iznimno obavljaju tehničke poslove sigurnosti plovidbe. Tehničko stručne poslove (uređivanje plovnih putova i postavljanje objekata za sigurnost plovidbe na tim putovima, održavanje luka za sigurnu

¹ Zakon o lučkim kapetanijama, Narodne novine, br. 124/97, čl. 2; Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Narodne novine, br. 24/04, 60/04, 52/05, članak 18. Raniji naziv Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora je bio Uprava za pomorstvo. Zakon o lučkim kapetanijama, članak 1.

plovidbu, peljarenje, utvrđivanje sposobnosti brodova za plovidbu i slično) obavljaju posebne ustanove i organizacije (Hrvatski registar brodova, Plovput).

Radom lučke kapetanije upravlja lučki kapetan koji ima položaj pomoćnika ravnatelja Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora. Lučkog kapetana imenuje i razrješuje *Ministar mora, turizma, prometa i razvitka* (u daljnjem tekstu: *Ministar nadležan za pomorstvo*) na prijedlog ravnatelja Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora. Upravne i druge akte iz djelokruga lučke kapetanije donosi lučki kapetan, ako posebnim zakonom nije drukčije propisano.³ Ustrojbene jedinice lučke kapetanije su *odjeli*, na čelu kojih su načelnici odjela. Svaka lučka kapetanija ima odjel za inspeksijske poslove, odjel za upravljanje i nadzor pomorskoga prometa s poslovima traganja i spašavanja, odjel za pravne poslove i odjel za upravne poslove. Mogu se ustrojiti i drugi odjeli prema potrebi njihova djelokruga i opsega poslova.⁴ Lučke kapetanije mogu imati ispostave izvan svog sjedišta, a osnivaju se u udaljenim područjima kapetanije ili u mjestima od većeg gospodarskog i prometnog značenja. Za obavljanje svojih poslova lučke kapetanije koriste plovila, vozila i zrakoplove čiju posadu čine službenici kapetanije upisani u upisnik posade. Službenici lučkih kapetanija i Uprave za sigurnost plovidbe i zaštitu mora dužni su za vrijeme obavljanja poslova i zadataka iz djelokruga lučke kapetanije, nositi propisane oznake zvanja, značke i odore, a inspektori sigurnosti plovidbe i iskaznice.⁵

Krajem 2004. godine donesen je novi *Pomorski zakonik*⁶ koji se sadržajno oslanja na rješenja Pomorskog zakonika iz 1994. godine. Međutim, značajan broj novih odredbi rezultat je težnje da se hrvatsko pomorsko zakonodavstvo uskladi s rješenjem međunarodnih unifikacijskih instrumenata koje je Republika Hrvatska ratificirala nakon stupanja na snagu⁷ ili onih koje nisu stupile na snagu, ali nude suvremenija rješenja ili su pak usmjerena na još bolju zaštitu morskog okoliša⁸. Potrebno je istaknuti da su velike promjene u dijelu koji se odnosi na sigurnost plovidbe posljedica činjenica da je Republika Hrvatska potpisnica *Pariškog memoranduma o suglasnosti o nadzoru države luke*⁹. Osnovna je svrha *Memoranduma* da se strani trgovački brodovi koji ulaze u luke država potpisnica podvrgnu pregledu kako bi se utvrdilo udovoljavaju li standardima najvažnijih međunarodnih ugovora iz područja sigurnosti plovidbe. Također su se donošenjem novog Pomorskog zakonika stvorile pretpostavke za cjelovito usklađenje pomorskog zakonodavstva sa pravnom stečevinom Europske unije.

³ Isto, članak 4.

⁴ Isto, članak 5.

⁵ Isto, članak 9.

⁶ Pomorski zakonik Republike Hrvatske, Narodne novine br. 181/2004.

⁷ To su između ostalih međunarodnih ugovora i Međunarodna konvencija o spašavanju iz 1989., Međunarodna konvencija o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja mora uljem iz 1992. godine i Međunarodna konvencija o osnivanju Međunarodnog fonda za naknadu štete zbog onečišćenja mora uljem iz 1992. godine kao i više izmjena i dopuna SOLAS i MARPOL konvencije.

⁸ Međunarodna konvencija o upravljanju i nadzoru balastnih voda, 2003. godine ili Međunarodna konvencija o štetnim sustavima protiv obrastanja brodova, 2001. godine. Odredene odredbe usklađene su sa preporukama i smjernicama IMO-a ili CMI-a kao npr. Smjernice IMO-a u vezi mjesta zakloništa ili Međunarodnog pravilnika o upravljanju sigurnošću (ISM Code).

⁹ Republika Hrvatska je potpisnica Pariškog memoranduma od 1997. godine.

Donošenjem novog *Pomorskog zakonika* 2004. godine položaj i djelatnost lučkih kapetanija u osnovi se nije značajnije mijenjao, osim što su pojedine djelatnosti usklađene i prilagođene najnovijim međunarodnim pomorskim standardima. Zbog toga te zbog proširenja morskih prostora pod nadzorom Republike Hrvatske (zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa), lučkim kapetanijama se povećao obim poslova. Na to je također utjecalo proširenje ovlasti inspektora odgovornih za primjenu mjera nadzora nad brodovima hrvatske državne pripadnosti te stranih brodova koji uplovljavaju u luke Republike Hrvatske.

2. POSLOVI NADZORA PLOVIDBE U UNUTARNJIM MORSKIM VODAMA I TERITORIJALNOM MORU REPUBLIKE HRVATSKE

Brojnim tehničkim i upravnim, odnosno inspekcijskim poslovima osigurava se nesmetano odvijanje sigurnosti plovidbe u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske. Upravni poslovi nadzora sigurnosti plovidbe obuhvaćaju najčešće održavanje reda u lukama¹⁰ i ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora, vođenje određenih evidencija, izdavanje propisanih isprava te inspekcijski nadzor nad primjenom propisa o sigurnosti plovidbe i sposobnosti broda. Lučka kapetanija osobito nadzire plovidbu, pristajanje, privezivanje, odvezivanje i sidrenje plovniha objekata (brodova, jahti, brodica) i plutajućih objekata, zatim ukrcavanje i iskrcavanje putnika i tereta, održavanje reda u kupalištima, kupanje, plivanje, ronjenje i sportske aktivnosti na moru te održavanje zaštite obale i mora od onečišćenja (bilo koje vrste).¹¹

Postoji čitav niz propisanih obveza zapovjednika brodova koji uplovljavaju, borave ili isplivljavaju iz luke u odnosu na nadležnu lučku kapetaniju. Domaći i strani brodovi dužni su pri dolasku u luku predati nadležnoj lučkoj kapetaniji opću izjavu, zdravstvenu izjavu i izvadak iz popisa posade i popis putnika.¹² Brodovi koji dolaze iz inozemstva ne smiju prometovati s drugim brodovima, tijelima, organizacijama i osobama na obali prije nego što od nadležne lučke kapetanije dobiju odobrenje za slobodan promet s obalom.¹³

Inspekcijska tijela lučke kapetanije mogu i moraju, u okviru održavanja reda u luci, intervenirati uvijek kad se radi o ugrožavanju sigurnosti broda i ljudi na moru. S tim u vezi lučke kapetanije vode postupak zbog pomorskih prekršaja.

¹⁰ Red u lukama reguliran je skupom pravnih pravila kojima se podvrgavaju svi brodovi u luci kao i svi ostali korisnici luke. U lukama, operativnim obalama, lukobranima, zatvorenim i otvorenim skladišnim prostorima, lučkim uređajima i slično upravlja lučka uprava dok se lučka kapetanija brine o sigurnosti plovidbe.

¹¹ Ivo Grabovac "Pomorsko pravo", Knjiga prva, Split, 2001., str. 56.

¹² Odmah nakon dolaska broda u luku (prije početka iskrcavanja ili ukrcavanja putnika i tereta) zapovjednik je dužan lučkoj kapetaniji prijaviti svoj dolazak. Prilikom predaje prijave dolaska u luku zapovjednik je dužan prijaviti kapetaniji i svaki izvanredan događaj koji se zbio tijekom putovanja (npr. rođenje, smrt ili nalazak napuštenog djeteta), posebno onaj koji je ugrožavao sigurnost plovidbe ili ljudske živote (npr. havarija koju pretrpi brod) te ako je primijećeno onečišćenje mora. Zapovjednik je također dužan najaviti kapetaniji i odlazak broda (najkasnije jedan sat prije isplavljenja broda).

¹³ Pomorski zakonik, članak 66, točka (1).

Prema članku 989, stavak (1) Pomorskog zakonika, "pomorski prekršaj je povreda propisa kojima se uređuju odnosi u morskim i podmorskim prostorima Republike Hrvatske ili nad kojima Republika Hrvatska ima suverena prava, njihovim obalama i lukama, pomorskim objektima hrvatske državne pripadnosti, te svim pomorskim objektima koji plove ili se nalaze u morskim i podmorskim prostorima Republike Hrvatske u vezi sa sigurnošću plovidbe i zaštite ljudskih života i okoliša, te s prometom na moru." U stavku (2) istog članka stoji da se "postupak o pomorskim prekršajima vodi po Zakonu o prekršajima". Lučke kapetanije odlučuju u prvom stupnju o pomorskim prekršajima. Prekršajni postupak pri lučkim kapetanijama vodi *Vijeće za prekršaje*, koje se sastoji od predsjednika i dva člana (imenuje ih Ministar nadležan za pomorstvo na dvije godine, a na prijedlog lučkog kapetana iz redova stručnih djelatnika lučke kapetanije). Protiv odluka Vijeća za prekršaje odlučuje Visoki prekršajni sud.

Poslove pomorskog peljarenja također nadzire lučka kapetanija pa s tim u vezi, u određenim slučajevima, postoji obveza peljara da nakon završenog peljarenja pismeno izvijesti lučku kapetaniju o obavljenom peljarenju. Prema obveznosti peljarenje može biti obvezno i neobavezno, a prema prostoru na kojem se obavlja može biti lučko i obalno. Obvezno peljarenje njegove granice, vrijeme i mjesto ukrcavanja i iskrcavanja peljara određuje lučka kapetanija za lučko peljarenje, a Ministar za obalno peljarenje.

3. INSPEKCIJSKI POSLOVI SIGURNOSTI PLOVIDBE I NADZOR NAD POMORSKIM DOBROM

Odredbama sadržanim u glavi IX. dijela trećeg Pomorskog zakonika, reguliran je inspekcijski nadzor sigurnosti plovidbe kao važan segment u osiguranju sigurne plovidbe morem. Njega obavljaju inspektori sigurnosti plovidbe Ministarstva nadležnog za pomorstvo i lučkih kapetanija, te drugi ovlašteni djelatnici Ministarstva i lučkih kapetanija, a određene inspekcijske poslove obavljaju i drugi nadležni inspektori.¹⁴ *Pravilnikom o obavljanju inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe*¹⁵ utvrđuje se način i postupci provođenja inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe, zaštite morskog okoliša, životnih i radnih uvjeta članova posade na brodovima, sigurnosne zaštite brodova i luka; uvjeti koje mora ispunjavati inspektor sigurnosti plovidbe¹⁶, obrasci i način izdavanja iskaznica i znački inspektora sigurnosti plovidbe te ovlaštenja za obavljanje određenih inspekcijskih poslova.¹⁷

Pod inspekcijskim poslovima podrazumijevaju se poslovi obavljanja inspekcijskog nadzora nad provođenjem odredaba Pomorskog zakonika, odredaba podzakonskih propisa donesenih temeljem Pomorskog zakonika, odredaba *Zakona o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za*

¹⁴ Pomorski zakonik, članak 165.

¹⁵ Pravilnik o obavljanju inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe, Narodne novine, br. 127/05.

¹⁶ Inspektor sigurnosti plovidbe može biti kontrolor i viši kontrolor sigurnosti plovidbe stranih brodova, inspektor i viši inspektor sigurnosti plovidbe te kontrolor obilježavanja plovni putova.

¹⁷ Isto, članak 1, stavak 1.

međunarodni promet¹⁸, odredaba Zakona o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplate¹⁹, odredaba Tehničkih pravila²⁰, te odredaba međunarodnih konvencija.²¹ Inspekcijski poslovi obuhvaćaju osobito obavljanje inspekcijskog nadzora nad stranim brodovima u hrvatskim lukama; hrvatskim pomorskim objektima u pogledu njihove sposobnosti za plovidbu ili uporabu; provođenjem međunarodnog režima u lukama u skladu s međunarodnim obvezama Republike Hrvatske i nad stanjem u pogledu operativnih i drugih obala, lukobrana, potrebnih dubina, uređaja, postrojenja i drugih objekata namijenjenih za sidrenje, zaštitu brodova, ukrcavanje i iskrcavanje putnika i stvari, kao i opremljenosti uređajima namijenjenim za prihvat zauljenih voda, uljnih ostataka i smeća s broda; održavanjem i obilježavanjem plovnih putova u teritorijalnom moru i unutarnjim morskim vodama i objekata za sigurnost plovidbe na tim plovnim putovima; obavljanjem radioslužbe koja služi sigurnosti plovidbe i zaštiti ljudskog života na moru te njenim uređajima i opremom kao i održavanjem sredstava i radom tih službi; plovidbom i peljarenjem; gradnjom u teritorijalnom moru i unutarnjim morskim vodama ili na njihovim obalama u pogledu njihovog utjecaja na sigurnost plovidbe; prijevozom osoba i stvari u pogledu zaštite ljudskih života i imovine; zaštitom mora od onečišćenja s plovnih objekata; obavljanjem meteorološke službe na brodovima koja služi sigurnosti plovidbe; uvjetima života i rada pomoraca na brodovima.²²

S ciljem osiguravanja sveobuhvatnog inspekcijskog nadzora Ministarstvo i lučke kapetanije su obvezne izrađivati planove rada te o ostvarenju planiranih nadzora sastavljati izvješća. Planovi se sastavljaju vodeći računa da se najmanje jednom u godini pregledaju svi domaći putnički brodovi, domaći tankeri, sve luke, svi objekti sigurnosti plovidbe i plovni putovi, najmanje jednom u dvije godine svi domaći teretni i ribarski brodovi u nacionalnoj plovidbi, svi plutajući objekti, tehnički plovni objekti i nepomični odobalni objekti, te najmanje jednom u tri godine, ostali domaći brodovi u međunarodnoj plovidbi i sve domaće jahte za gospodarsku djelatnost.²³ Dnevno izvješće o stanju sigurnosti plovidbe sastoji se od prvog i drugog dijela. Prvi dio dnevnog izvješća podnosi načelnik Odjela lučke

¹⁸ Narodne novine br. 48/04 i 51/04.

¹⁹ Narodne novine, br. 48/04.

²⁰ U Pomorskom zakoniku, članak 5, točka 39) definira se pojam Tehničkih pravila: "Tehnička pravila za statutaru certifikaciju pomorskih objekata su propisi doneseni na temelju Zakonika, kojim se utvrđuju zahtjevi kojima moraju udovoljavati pomorski objekti i kompanije, kao i način obavljanja tehničkog nadzora i izdavanja isprava, zapisa i knjiga pomorskog objekta i kompanije." Do pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji na postupak pripreme, donošenja, objavljivanja i stupanja na snagu Tehničkih pravila primjenjuje se Zakon o Hrvatskom registru brodova, Narodne novine, 81/96.

²¹ Odnosi se na sljedeće međunarodne konvencije zajedno sa svim protokolima, izmjenama i dopunama: Međunarodna konvencija o teretnim linijama, 1966.; Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na moru, 1974. (SOLAS 74); Međunarodna konvencija o sprječavanju onečišćenja moraš brodova, 1973. i Protokol 1978. (MARPOL 73/78); Međunarodna konvencija o standardima za obuku, izdavanju svjedodžbi i obavljanju straže pomoraca, 1978./1995. (STCW 1978/1995); Konvencija o međunarodnim pravilima za izbjegavanje sudara na moru, 1972. (COLREG 72); Međunarodna konvencija o baždarenju brodova, 1969. (TONNAGE 69), Međunarodna konvencija o minimalnim standardima za trgovačke brodove, 1976. i Međunarodna konvencija o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja uljem, 1992. (CLC 92.).

Pomorski zakonik, članak 166. ²³ Pravilnik o obavljanju inspekcijskog nadzora, članak 14.

kapetanije za nadzor pomorske plovidbe, traganja i spašavanja koji sadrži podatke o brodovima u lukama na području lučke kapetanije, meteorološko izvješće, izvješće o stanju objekata sigurnosti plovidbe, izvješće o radu sustava veza, izvješće o odvijanju linijskog putničkog prometa, te izvanrednim događajima. Drugi dio izvješća, koji podnosi načelnik *Odjela lučke kapetanije za inspekcijske poslove*, sadrži podatke o stranim brodovima raspoloživim za pregled prema *Pariškom memorandumu o nadzoru država luka*, podatke o pregledanim stranim brodovima, podatke o brodovima s lista posebnog nadzora, te podatke o ostalim pregledanim domaćim brodovima.²⁴ Načelnik *Odjela za inspekcijske poslove* sačinjava, a lučki kapetan odobrava dnevni raspored obavljanja inspekcijskih poslova na području lučke kapetanije. Dnevno izvješće o stanju sigurnosti plovidbe, tromjesečni plan nadzora lučke kapetanije, kao i rezultat prethodnih nadzora predstavljaju osnovu za utvrđivanje dnevnog rasporeda obavljanja inspekcijskih poslova.²⁵

Ako inspektor prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, čije je provođenje ovlašten nadzirati, ima pravo i dužnost saslušavati nadzirane osobe i svjedoke, narediti otklanjanje nedostataka (nepravilnosti) u određenom roku, podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, podnijeti kaznenu prijavu, naplatiti globu na mjestu izvršenja prekršaja, donijeti prekršajni nalog te predložiti obustavu izvršenja propisa koji su u suprotnosti sa zakonima i drugim pravnim aktima čije provođenje nadzire.

Pomorski zakonik i *Pravilnik o obavljanju inspekcijskog nadzora* sadrže detaljne odredbe o inspekcijskom nadzoru nad brodovima. Tako je posebno propisan postupak inspekcijskog nadzora nad domaćim brodovima, a posebno postupak nad stranim brodovima koji borave u hrvatskim unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru.

U obavljanju inspekcijskog nadzora nad sposobnošću *domaćih brodova* za plovidbu inspektori provjeravaju: ima li pomorski objekt važeće propisane brodske isprave i knjige; ima li potvrdu o odgovarajućem financijskom jamstvu do visine granice odgovornosti za brod koji prevozi više od 2.000 tona nafte; jesu li na plovnom objektu od dana izdavanja ili potvrđivanja brodskih isprava (izdanih na temelju tehničkog nadzora) nastale takve bitne promjene zbog kojih je očito da plovni objekt u takvu stanju nije sposoban ploviti bez opasnosti za osobe, teret na njemu i okoliš; udovoljava li pomorski objekt uvjetima o propisanom broju stručno osposobljenih članova posade, o dokumentiranom i propisanom smještaju i broju ukrcanih putnika, te o tome je li teret na brodu ukrcan, složen, raspoređen i pravilno osiguran u skladu s odredbama utvrđenim u odgovarajućim brodskim ispravama, knjigama i odobrenoj tehničkoj dokumentaciji i propisima kojima se uređuju uvjeti prijevoza tereta; je li na bokovima broda obilježena propisana oznaka teretne linije; uvježbanost posade u rukovanju brodicama i ostalim sredstvima za spašavanje i uređajima za otkrivanje, sprječavanje i gašenje požara; ima li brod važeći registar teretnog uređaja te odgovara li stanje uređaja za ukrcavanje i iskrcavanje tereta podacima iz registra teretnog uređaja.²⁶ Inspekcijskom pregledu u hrvatskim

²⁴ Isto, članak 17.

²⁵ Isto, članak 19.

²⁶ Grabovac, isto, str. 82; *Pomorski zakonik*, članak 170.

lukama podvrgavaju se prije svih domaći brodovi, koji na bilo koji način predstavljaju veću opasnost za sigurnost plovidbe od uobičajene.²⁷

Inspekcijski nadzor nad *stranim brodovima* u lukama Republike Hrvatske provodi se sukladno postupcima utvrđenim *Pariškim memorandumom o suglasnosti o nadzoru države luke*. Inspekcija sigurnosti plovidbe lučke kapetanije provjerava ima li strani brod važeće isprave u skladu s odredbama međunarodnih konvencija.²⁸ Ako državu, čiju zastavu brod vije, ne obvezuju te konvencije, inspektor će ispitati da li brod u pogledu konstrukcije, opreme, posade, vrste, količine i smještaja tereta, broja putnika te sveukupnog opterećenja, može sigurno obaviti namjeravano putovanje.²⁹ Inspektoru će biti dostupni podaci o brodovima, koji uplovljavaju u luke Republike Hrvatske, putem Odjela za nadzor pomorske plovidbe lučke kapetanije koji prikuplja potrebne podatke u suradnji sa svim tijelima nadležnim za praćenje pomorskog prometa.

Inspekcijski pregled domaćih i stranih brodova može biti *osnovni*³⁰, *detaljni*³¹ i *prošireni*³². Nakon obavljenog inspekcijskog pregleda, inspektor je dužan sastaviti zapisnik o obavljenom inspekcijskom pregledu s čijim sadržajem je dužan upoznati zapovjednika i kompaniju. Zapisnik potpisuje zapovjednik broda, a jedan primjerak mu je inspektor dužan uručiti. Ako inspektor zapisnički utvrdi nedostatke na brodu, donosi i rješenje za otklanjanje nedostataka u određenom roku, a ukoliko su utvrđeni nedostaci po svojoj prirodi takvi da očito ugrožavaju sigurnost plovidbe, zdravlje ljudi i pomorski okoliš zabranit će brodu isplavljenje.³³ Na temelju izvješća inspekcija sigurnosti plovidbe lučkih kapetanija i izvješća *Pariškog memoranduma*, Ministarstvo objavljuje svaka tri mjeseca liste posebnog nadzora (informacije o zabrani isplavljenja).³⁴ Ako se u

²⁷ To su brodovi kojima je u stranoj luci bilo zabranjeno isplavljenje, brodovi koji se nalaze na tzv. crnim listama posebnog nadzora Ministarstva, brodovi kojima su svjedodžbe postale nevažeće, brodovi uključeni u pomorske nezgode, brodovi za koje postoji dokaz ili osnovana sumnja o namjernom ispuštanju ulja, brodovi za koje su nadležne vlasti druge države, peljari ili osobe koji imaju legitimni interes za sigurno vođenje broda prijavile nedostatak te putnički brodovi, ro-ro brodovi i brodovi koji bi mogli predstavljati posebnu opasnost (tankeri).

Pomorski zakonik, članak 167, stavak (2). Najvažnije međunarodne konvencije s kojima trebaju biti usklađene isprave na stranom brodu su nabrojene u fus-noti 21.

²⁸ Pomorski zakonik, članak 167, stavak (3). Inspekcija je dužna u tijeku kalendarske godine pregledati najmanje 25% od broja stranih brodova koji su uplovili u domaću luku u prethodnoj kalendarskoj godini.

²⁹ Osnovni pregled broda obuhvaća pregled brodskih isprava i knjiga koje moraju biti u izvorniku, a inspektor se tim pregledom mora uvjeriti da li opće stanje broda, opreme, uređaja, tereta i posade, te životni i radni uvjeti na brodu odgovaraju standardima sigurnosti.

³⁰ Ukoliko se inspektor prilikom obavljanja osnovnog pregleda uvjeri daje opće stanje broda takvo da postoji očiti razlog za vjerovanje da brod ne odgovara uvjetima sigurnosti, pristupit će detaljnom pregledu broda, opreme, uređaja ili posade.

³¹ Kada je riječ o posebnoj kategoriji brodova (tankeri za prijevoz ulja stariji od 5 godina, brodovi za prijevoz suhih tereta u rasutom stanju i tankeri za prijevoz ukapljenih plinova ili kemikalija stariji od 10 godina te putnički brodovi), a postoje očiti razlozi za obavljanje detaljnog pregleda, inspektori će obaviti prošireni inspekcijski pregled.

³² Kada inspektor prilikom pregleda utvrdi veći broj nedostataka, ovlašten je privremeno obustaviti inspekcijski pregled te donijeti rješenje o zabrani isplavljenja broda dok se brod ne dovede u takvo stanje da zadovoljava osnovne uvjete u pogledu sigurnosti. Rješenje o zabrani isplavljenja inspektor uručuje zapovjedniku broda, na koje se vlasnik broda ili kompanija može žaliti u roku od 15 dana.

³⁴ Pravilnik o inspekcijskom nadzoru, članak 46. Liste posebnog nadzora su liste brodova u međunarodnoj i domaćoj plovidbi te lista zapovjednika i lista kompanija kojima je u određenom razdoblju izrečena mjera zabrane isplavljenja.

obavljanju inspeksijskog nadzora nad stranim brodom utvrde bilo koji nedostaci, Utvrđenom stanju i o poduzetim mjerama izvijestit će se putem diplomatskih ili konzularnih predstavnika nadležno tijelo čiju zastavu brod vije i Međunarodna pomorska organizacija (IMO). Osim brodova, inspeksijskom nadzoru podliježu i drugi plovni objekti (inspeksijski nadzor nad brodicama i jahtama obavljaju prvenstveno ovlašteni djelatnici lučkih kapetanija) i pomorski objekti (plutajući i nepomični odobalni objekti).

Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama reguliran je inspeksijski nadzor nad pomorskim dobrom kojeg čine unutarnje morske vode i teritorijalno more, njihovo dno i podzemlje te dio kopna, koji je po svojoj prirodi namijenjen općoj upotrebi ili je proglašen takvim, kao i sve što je s tim dijelom kopna trajno spojeno na površini ili ispod nje.³⁵ Na pomorskom dobru ne može se stjecati pravo vlasništva ni druga stvarna prava po bilo kojoj osnovi. Ono se može upotrebljavati ili koristiti samo u skladu s odredbama *Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama*. Upotreba pomorskog dobra može biti opća i posebna. Premda je pomorsko dobro opće dobro u općoj uporabi, ipak se fizičkim ili pravnim osobama može koncesijom odobriti posebna uporaba ili gospodarsko korištenje dijela pomorskog dobra. Za posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje pomorskog dobra može se dati koncesija pravnim i fizičkim osobama, pa se na taj način, druge osobe mogu djelomično ili potpuno isključiti od upotrebe ili korištenja dijela pomorskog dobra. Koncesija daje ovlašteniku pravo upotrebe ili korištenje pomorskog dobra u opsegu i pod uvjetima određenim u odluci i ugovoru o koncesiji.³⁶ Za obavljanje djelatnosti na pomorskom dobru koja ne isključuje niti ograničuje opću upotrebu pomorskog dobra, pravnim i fizičkim osobama može se dati koncesijsko odobrenje.

Poslovi inspekcije pomorskog dobra obuhvaćaju osobito nadzor nad stanjem objekata na pomorskom dobru; nadzor nad održavanjem reda u luci; nadzor nad korištenjem, upotrebom, gradnjom i obavljanjem djelatnosti na pomorskom dobru, u pogledu udovoljavanja uvjetima iz odluke i ugovora o dodjeli koncesije te nadzor nad općom upotrebom pomorskog dobra.³⁷ Posebna se pažnja posvećuje zaštiti pomorskog dobra od onečišćenja. U more i na morsku obalu zabranjeno je bacati, odlagati ili ispuštati krute, tekuće ili plinovite tvari kojima se onečišćuje pomorsko dobro. Svatko tko primijeti daje pomorsko dobro onečišćeno dužan je o tome obavijestiti najbližu lučku kapetaniju.³⁸

³⁵ Pomorsko dobro je opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njenu osobitu zaštitu, a upotrebljava se ili koristi pod uvjetima i na način propisan Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama, Narodne novine, 158/03.

³⁶ Isto, članak 25: "Na osnovi odluke o koncesiji davatelj koncesije i ovlaštenik sklapaju ugovor o koncesiji."

³⁷ Isto, članak 96.

³⁸ Kad lučka kapetanija primi obavijest o onečišćenju pomorskog dobra, dužna je izvršiti očevid, utvrditi stanje i uzrok onečišćenja. Visinu štete trebalo bi utvrditi, ako je moguće, u prisutnosti počinitelja onečišćenja, a po potrebi i u prisutnosti vještaka i svjedoka. O rezultatima očevida sastavlja se zapisnik. Lučka kapetanija je dužna poduzeti odgovarajuće mjere da se čim prije odstrane štetne tvari s pomorskog dobra. U slučaju onečišćenja mora, lučka kapetanija je ovlaštena zabraniti isplavljenje plovnog objekta iz luke, odnosno narediti zadržavanje plovnog objekta koji je prouzročio onečišćenje u morskim vodama Republike Hrvatske dok plovni objekt ne podmiri troškove uklanjanja štetnih tvari s pomorskog dobra i druge štete nastale onečišćenjem ili dok ne položi zadovoljavajuće jamstvo za pokriće šteta.

Ako inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama ili drugi propis, ima pravo i obvezu narediti otklanjanje utvrđene nepravilnosti na pomorskom dobru, određujući rok u kojem se nepravilnost mora otkloniti; privremeno oduzeti predmet; izdati prekršajni nalog³⁹; podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka⁴⁰; zabraniti daljnju upotrebu ili gospodarsko korištenje pomorskog dobra; narediti uklanjanje posljedica koje su nastale upotrebom pomorskog dobra protivno njegovoj namjeni te poduzeti i druge mjere u okviru ovlaštenja.

4. POSLOVI TRAGANJA I SPAŠAVANJA LJUDSKIH ŽIVOTA I IMOVINE NA MORU

Na diplomatskoj konferenciji u Hamburgu 1979. godine donesena je *Međunarodna konvencija o traganju i spašavanju na moru* koju je Republika Hrvatska ratificirala 1996. godine⁴¹ te je u skladu s njenim odredbama ispunila obvezu uspostavljanja nacionalne službe traganja i spašavanja na moru (prezetu Zakonom o potvrđivanju Međunarodne konvencije o traganju i spašavanju na moru). Vlada Republike Hrvatske je na temelju članka 13., stavka 2. Zakona o lučkim kapetanijama na sjednici održanoj 18. prosinca, 1998. godine donijela *Nacionalni plan traganja i spašavanja ljudskih života na moru*⁴². Tim Planom su utvrđena načela ustroja i djelovanja, ovlasti i dužnosti, mjere i djelatni postupci službenih osoba te način korištenja sredstava tijekom pripravnosti, odnosno tijekom traganja i spašavanja na moru u nadležnosti Republike Hrvatske.⁴³

Služba traganja i spašavanja sastoji se od *stožera službe traganja i spašavanja, Nacionalne središnjice za usklađivanje traganja i spašavanja, pod-središnjice traganja i spašavanja na moru, obalnih promatračkih jedinica i jedinica traganja i spašavanja*. U skladu s Međunarodnom konvencijom o traganju i spašavanju na moru, kao Nacionalna središnjica za traganje i spašavanje na moru određena je Lučka kapetanija Rijeka.⁴⁴ Nacionalna središnjica uspostavljena je radi usklađenog vođenja operacija traganja i spašavanja u Republici Hrvatskoj, njome rukovodi *Lučki kapetan Lučke kapetanije Rijeka*, a operativno usklađivanje njenog rada obavlja voditelj Nacionalne središnjice za usklađivanje traganja i spašavanja na moru. Voditelj Nacionalne središnjice dužan je, na temelju mišljenja i prijedloga lučkih kapetana, izraditi i unapređivati Službeni priručnik službe traganja i spašavanja koji se sastoji od pisanih i odobrenih uputa o načinu rada i postupanja službe traganja i spašavanja.⁴⁵

³⁹ Prekršajni nalog je predviđen u slučajevima kada se obavlja djelatnost na pomorskom dobru na način koji u znatnoj mjeri ugrožava sigurnost ljudi, imovinu i okoliš ili radi zaštite imovine većeg opsega te ako se pomorsko dobro gospodarski koristi ili upotrebljava bez odluke i ugovora o koncesiji.

⁴⁰ Postupak o prekršajima na pomorskom dobru vodi se po propisima o prekršajima prema kojima Vijeće za prekršaje lučke kapetanije odlučuje u prvom stupnju.

⁴¹ Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 1/44, 1996.

⁴² Nacionalni plan traganja i spašavanja ljudskih života na moru, Narodne novine, 164/98.

⁴³ Isto, članak 1, točka 1.1.

⁴⁴ Zakon o lučkim kapetanijama, članak 3, stavak 2.

Nacionalni plan traganja i spašavanja na moru, članak 4. Odgovorne osobe ne samo da su ovlaštene nego su i dužne odstupiti od uputa sadržanih u Službenom priručniku službe traganja i spašavanja ako postoji razumna vjerojatnost da će se takvim postupanjem postići veća uspješnost traganja i spašavanja na moru.

Pri svim lučkim kapetanijama uspostavljaju se *pod-središnjice traganja i spašavanja na moru* kojima rukovodi lučki kapetan pojedine kapetanije, a koji je u svom radu dužan slijediti odredbe Nacionalnog plana i upute utvrđene *Službenim priručnikom službe traganja i spašavanja*. Lučki kapetan dužan je osobno rukovoditi traganjem i spašavanjem koje usklađuje pod-središnjica traganja i spašavanja na moru kojoj je na čelu.

5. UPIS, BRISANJE I VOĐENJE UPISNIKA BRODOVA I DRUGIH POMORSKIH OBJEKATA

Pitanje državne pripadnosti broda jedno je od osnovnih pitanja pomorskog prava. Ono predstavlja vezu između broda i države čiju zastavu brod vije, odnosno obilježava pripadnost nekoj državi koju brod stječe na temelju materijalnih i formalnih pretpostavki.⁴⁶ Dok su materijalne pretpostavke u pojedinim državama različite, formalne pretpostavke za priznavanje državne pripadnosti broda prema pravu većine država su slične, a to je upis u odgovarajući upisnik brodova.⁴⁷ Materijalnopravni uvjet za stjecanje hrvatske državne pripadnosti broda je vlasništvo nad brodom. Ako je brod u cjelini u vlasništvu fizičkih ili pravnih osoba državljana Republike Hrvatske s prebivalištem, odnosno sjedištem u Republici Hrvatskoj, mora se upisati u hrvatski upisnik brodova.⁴⁸ Uz taj obvezni upis broda u hrvatski upisnik postoji i tzv. *fakultativni upis* čime se omogućava da se u hrvatski upisnik brodova upišu i brodovi koji nisu u potpunosti u vlasništvu hrvatskih fizičkih ili pravnih osoba s prebivalištem, odnosno sjedištem u Republici Hrvatskoj.⁴⁹

Novina je Pomorskog zakonika iz 2004. godine što uvodi posebno *upisnik jahti*.⁵⁰ Za obvezan upis jahti propisuju se jednaki uvjeti kao i za obvezan upis broda, dok se za fakultativni upis jahte koja je u cjelini ili dijelom u vlasništvu strane fizičke ili pravne osobe ne traži nikakav uvjet osim da nije upisana u inozemni upisnik. Člankom 196. Pomorskog zakonika predviđena su tri upisnika brodova: *upisnik trgovačkih, ribarskih i javnih brodova, zatim upisnik brodova u gradnji, upisnik jahti i upisnik jahti u gradnji te upisnik plutajućih objekata i upisnik nepomičnih odobalnih objekata*. Sve navedene upisnike vode nadležne lučke kapetanije. Za upis brodova trgovačke mornarice nadležne su lučke kapetanije u Dubrovniku, Pločama, Splitu, Šibeniku, Zadru, Rijeci i Puli prema

⁴⁶ Grabovac, isto, str. 108.

⁴⁷ Zbog svog gospodarskog i političkog značenja, iako su brodovi pokretne stvari u pogledu stjecanja, prijenosa i gubitka stvarnih prava, oni su podvrgnuti knjižnom režimu tj. izjednačeni su s nekretninama. Upisnike brodova vode lučke kapetanije.

⁴⁸ Pomorski zakonik, članak 187.

⁴⁹ Isto, članak 188. Tako se u upisnik brodova može upisati brod koji je u cjelini ili dijelom u vlasništvu strane fizičke ili pravne osobe ili državljanina Republike Hrvatske s prebivalištem u inozemstvu ako je brodar ili kompanija tog broda hrvatska fizička ili pravna osoba s prebivalištem, odnosno sjedištem u Republici Hrvatskoj, uz uvjet da se sa zahtjevom hrvatskog brodarka za upis tog broda u upisnik brodova suglasi njegov vlasnik; brod koji je u cjelini ili dijelom u vlasništvu strane fizičke ili pravne osobe uz uvjet da taj upis dopusti nadležno Ministarstvo.

Prema Pomorskom zakoniku "jahta je plovni objekt za sport i razonodu, neovisno koristi li se za osobne potrebe ili za gospodarsku djelatnost, a čija je duljina veća od 12 metara i koji je namijenjen za dulji boravak na moru, te koji je pored posade ovlašten prevoziti ne više od 12 putnika".

sjedištu, odnosno prebivalištu vlasnika broda. Za upis brodova u vlasništvu stranca, kada je brodar hrvatska fizička ili pravna osoba, nadležna je lučka kapetanija prema sjedištu, odnosno prebivalištu broдача. Za upis brodova u gradnji, nadležna je lučka kapetanija prema sjedištu brodograditelja.⁵¹ Za upis plutajućih i nepomičnih odobalnih objekata nadležna je lučka kapetanija na čijem se području objekt nalazi.⁵²

Upisnici su javni, vode se u obliku javne knjige ili elektroničkog zapisa koji sadrži bazu podataka za cijelo područje Republike Hrvatske. Svatko ima pravo razmatrati i prepisivati glavnu knjigu upisnika, zbirku isprava, imenik vlasnika brodova i imenik brodova i jahti. Lučka kapetanija koja vodi upisnik dužna je, uz naplatu određene naknade, osobi koja to zahtijeva, izdati potvrdu o stanju upisa u upisniku te prijepis isprava koje se čuvaju u zbirci isprava, ako upisi u upisnik upućuju na te isprave. Potvrde i prijepisi isprava imaju dokaznu snagu javnih isprava. Stvarna prava na brodu mogu se steći, prenijeti, ograničiti i ukinuti jedino upisom u upisnik brodova u čemu se ogleda konstitutivno obilježje upisa. Tko se u pravnom prometu, postupajući savjesno, pouzda u podatke upisane u upisnik brodova, neće snositi pravne posljedice koje iz toga proisteknu.

Upisnici se sastoje od *glavne knjige* i *zbirke isprava*. Glavna knjiga upisnika sastoji se od jedne ili više knjiga koje se označavaju rimskim brojevima, a svaka knjiga sadrži određeni broj *uložaka*. Svaki uložak ima list A⁵³, list B⁵⁴ i list C⁵⁵ (osim uložka glavne knjige javnih brodova koji ima samo list A i list B). Svaki se brod, odnosno jahta upisuje u poseban uložak.⁵⁶ Zbirka isprava vodi se posebno za svaki uložak glavne knjige upisnika brodova, a sadrži isprave na temelju kojih je izvršen upis broda, podneske stranaka, rješenja koja se odnose na upis i slično. Uz upisnike brodova lučke kapetanije vode pomoćne knjige kao što su *dnevnik upisnika brodova*, *imenik brodova* (popis brodova abecednim redom), *imenik vlasnika brodova* i drugih osoba za koje je u glavnoj knjizi upisano neko pravo ili evidentirana neka činjenica.

Upisi u upisnik brodova obavljaju se na temelju rješenja nadležne lučke kapetanije, a sami upis u upisnik brodova sadrži tekst rješenja o upisu. Prema Pomorskom zakoniku postoji sedam vrsta upisa: prvi upis u upisnik brodova, upis

⁵¹ Pravilnik o upisu pomorskih brodova u određene upisnike, podacima koji se unose u list A Glavne knjige upisnika brodova, zbirkama isprava, pomoćnim knjigama koje se vode uz upisnike brodova i obrascima tih isprava i knjiga, te nadležnosti lučkih kapetanija za upis pomorskih brodova, Narodne novine, 65/95, 79/95, 57/04, članak 1.

⁵² Odredbe Pomorskog zakonika o postupku upisivanja brodova u upisnike brodova odnose se i na brodove u gradnji, te na jahte, jahte u gradnji, plutajuće objekte, odnosno odobalne nepomične objekte.

⁵³ U list A se upisuju podaci o identitetu pomorskog objekta i njegove osnovne tehničke značajke.

⁵⁴ U list B upisuje se tvrtka, odnosno naziv i sjedište pravne osobe, odnosno ime i prebivalište fizičke osobe koja je vlasnik pomorskog objekta, te osobna ograničenja vlasnika u vezi sa slobodnim raspolaganjem pomorskim objektom, zatim brodar ili kompanija ako nije i vlasnik broda.

⁵⁵ U list C upisuju se stvarna prava kojima je pomorski objekt ili njegov dio opterećen te prava stečena na tim pravima, zakup broda, brodarski ugovor na vrijeme za cijeli brod, pravo prvokupa te druga ograničenja raspolaganja pomorskim objektom kojima je podvrgnut vlasnik opterećenog pomorskog objekta, zabrane opterećivanja i otuđivanja, te sve zabilježbe za koje nije izričito određeno da se upisuju u drugi list uložka

⁵⁶ Pomorski zakonik, članak 198, stavak (3).

u list A, uknjižba, predbilježba, zabilježba, prijenos upisa broda, brisanje broda⁵⁷ i ponovni upis broda.⁵⁸ Stranke u postupku upisivanja u upisnik brodova smatraju se osobe na ili protiv koje se vodi postupak ili koja radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo sudjelovati u postupku.⁵⁹ Sporazum stranaka o nadležnosti lučke kapetanije nema pravni učinak. O upisima u upisnik brodova lučka kapetanija odlučuje na temelju prijave ili prijedloga ovlaštene stranke, odnosno zahtjeva nadležnog organa.⁶⁰ Ona odlučuje samo u granicama prijedloga ili prijave koja joj je podnesena te ne može odobriti da se u upisnik upiše nešto drugo od onog stoje sama stranka tražila, pa makar prema podnesenim ispravama stranka bila ovlaštena tražiti više ili što drugo. U postupku upisivanja u upisnik brodova odluke se donose u obliku rješenja. Brodu upisanom u upisnik pomorskih brodova lučka kapetanija izdaje *upisni list* koji sadrži sve podatke iz matičnog upisnika, a služi dokazivanju hrvatske državne pripadnosti, namjene broda i područja plovidbe.

6. UTVRĐIVANJE SPOSOBNOSTI BRODICA ZA PLOVIDBU I UPIS BRODICA

Prema Pomorskom zakoniku "brodica jest plovni objekt namijenjen za plovidbu morem koji nije brod ili jahta čija je duljina veća od 2,5 metara, ili ukupne snage porivnih strojeva veća od 5 kW." Pojam brodica ne obuhvaća plovila koja pripadaju drugom pomorskom objektu u svrhu prikupljanja, spašavanja ili obavljanja radova; plovila namijenjena isključivo za natjecanja; kanue, kajake, gondole i pedaline te daske za jedrenje i daske na valovima.⁶¹

U odnosu na ranija zakonska rješenja, a zbog potpunog odvajanja funkcije tehničkog od funkcije inspekcijskog nadzora, i na taj način osiguranja neovisnosti oba elementa nadzora, određeno je da se tehnički nadzor jahti i brodica obavlja sukladno *Tehničkim pravilima* te da ga obavlja priznata organizacija. Međutim, ocjenu sukladnosti za vrijeme gradnje brodice za razonodu, koja se gradi za vlastite potrebe, i dalje obavlja lučka kapetanija ili ispostava lučke kapetanije.⁶²

⁵⁷ Prema članku 192. Pomorskog zakonika "Brod se briše iz upisnika brodova ako je propao ili se pretpostavlja daje propao (ako su od primitka posljednje vijesti o brodu protekla tri mjeseca); ako više ne udovoljava uvjetima za obvezni ili fakultativni upis u upisnik; ako se povuče iz plovidbe; ako se upiše u drugi hrvatski upisnik brodova; ako to iznimno rješenjem dopusti Ministarstvo; na zahtjev vlasnika broda, ako se ne radi o obveznom brisanju broda." Odredbe o brisanju broda na odgovarajući se način primjenjuju i na brisanje broda u gradnji iz upisnika brodova u gradnji i na brisanje broda jahti iz upisnika jahti, odnosno brisanje jahti u gradnji iz upisnika jahti u gradnji.

⁵⁸ Isto, članak 257.

⁵⁹ Isto, članak 284. Postupak upisa brodova provodi se po pravilima upravnog postupka, te je definicija stranke u postupku upisa brodova usuglašena sa definicijom stranke iz Zakona o upravnom postupku koji se supsidijarno primjenjuje u postupku upisa brodova.

⁶⁰ Za odlučivanje o prijavi ili prijedlogu mjerodavan je trenutak kad ih je lučka kapetanija primila. To je vrijeme bitno za prvenstveni red upisa (npr. hipoteke), pa se ono ne prosuđuje samo po danu već i po satu i minuti (relevantno je kad je prijedlog ili prijava stigla lučkoj kapetaniji, a ne trenutak donošenja rješenja o prijedlogu ili trenutak provođenja traženog upisa).

⁶¹ Isto, članak 5, točka 15.

⁶² Utvrđivanjem sposobnosti brodica za plovidbu i obavljanjem baždarenja brodica od strane lučke kapetanije, rasterećuje se priznata organizacija (Hrvatski registar brodova) od mnoštva jednostavnih tehničkih poslova.

Preglede postojećih brodica također obavlja lučka kapetanija (ili ispostava) za razliku od jahti koje obavlja priznata organizacija. Baždarenje brodice ili jahte obavlja tijelo koje je ovlašteno obavljati osnovni pregled.

Iako Pomorski zakonik sadrži odredbe o upisu i brisanju brodica, te se uređuju materijalni uvjeti pod kojima brodice stječu i gube hrvatsku državnu pripadnost, one se ograničavaju samo na postavljanje osnovnih načela o državnoj pripadnosti brodica. Detaljnije odredbe o načinu upisa brodica sadržane su u *Pravilniku o brodicama i jahtama*.⁶⁴ Brodica se upisuje u *evidenciju brodica (očevidnih)* koju vodi lučka kapetanija, odnosno ispostava lučke kapetanije na čijem je području prebivalište, odnosno sjedište fizičke ili pravne osobe vlasnika brodice.⁶⁴ Očevidnik brodica je javna knjiga, a izvod iz očevidnika brodica ima dokaznu snagu javne isprave. Postoje tri vrste očevidnika brodica: očevidnik brodica za osobne potrebe; očevidnik brodica za gospodarske namjene i očevidnik javnih brodica.⁶⁵ Očevidnici brodica vode se u pisanom i elektroničkom obliku.

Inače se u očevidnik brodica upisuje brodica koja je u cjelini u vlasništvu fizičke ili pravne osobe s prebivalištem, odnosno sjedištem u Republici Hrvatskoj, dok se u očevidnik može upisati brodica koja je u cjelini ili dijelom u vlasništvu strane fizičke ili pravne osobe, ili državljanina Republike Hrvatske koji nema prebivalište u Republici Hrvatskoj ako brodica pretežno boravi u moru Republike Hrvatske.⁶⁶ U postupku upisivanja brodica nadležna lučka kapetanija donosi odluke u obliku rješenja jer se upis, odnosno brisanje iz očevidnika brodica obavlja na temelju rješenja lučke kapetanije ili ispostave koja vodi očevidnik brodica. Dok se u postupku za upisivanje brodica uvijek odlučuje po zahtjevu stranke, brisanje se može odrediti i po službenoj dužnosti ako se ispune zakonski uvjeti za brisanje brodice.⁶⁷ Brodici koja je upisana u očevidnik i za koju je pregledom utvrđena plovidbena sposobnost izdaje se *Dozvola za plovidbu* koja se uvijek mora nalaziti na brodici koja plovi.

7. POSLOVI IZDAVANJA POMORSKIH KNJIŽICA

Pomorska knjižica je isprava kojom se dokazuje zdravstvena sposobnost, svojstvo u kojemu je član posade ukrcan na brod te trajanje plovidbene straže. Za zapovjednika i člana posade na brodu može se ukrcati samo osoba koja ima pomorsku knjižicu ili odobrenje za ukrcavanje. Uvjete, način izdavanja, sadržaj,

⁶⁴ Pravilnik o brodicama i jahtama, Narodne novine, 27/05.

⁶⁴ Iznimno se brodica može upisati u očevidnik brodica lučke kapetanije, odnosno ispostave lučke kapetanije na čijem se području brodica stalno ili pretežno zadržava ili plovi.

⁶⁵ Očevidnik brodica sastoji se od knjige brodica (koja se sastoji od uložaka i zbirke isprava) i imenika vlasnika brodica. Uložak ima list A, list B i list C (javne brodice imaju samo list A i B).

⁶⁶ Pomorski zakonik, članak 203.

⁶⁷ Prema Pomorskom zakoniku, članak 207: "Brodica se briše iz očevidnika brodica u sljedećim slučajevima: ako propadne ili se pretpostavlja da je propala ili ako bude uništena; ako više ne udovoljava uvjetima o obveznom upisu u očevidnik; ako se povuče iz plovidbe; ako postane pripadnost broda ili drugog plovnog objekta ili se preinakom skрати na manje od tri metra; ako se upiše u drugi hrvatski očevidnik brodica; ako se upiše u hrvatski upisnik jahti. Vlasnik brodice dužan je u roku od 15 dana od dana nastanka navedenih okolnosti podnijeti zahtjev lučkoj kapetaniji za brisanje brodice iz očevidnika."

obrasce i nadležnost lučkih kapetanija za izdavanje pomorskih knjižica i odobrenja za ukrcavanje propisuje Ministar nadležan za poslove pomorstva, dok je lučka kapetanija tijelo stvarno nadležno za izdavanje pomorskih knjižica ili odobrenja za ukrcavanje. Mjesna nadležnost lučkih kapetanija određuje se prema prebivalištu podnositelja zahtjeva (pomorca). Dok se pomorska knjižica odnosi na hrvatskog državljanina, odobrenje za ukrcavanje izdaje se stranom državljaninu ili osobi bez državljanstva. Pomorskom knjižicom i odobrenjem za ukrcavanje dokazuju se isti podaci: identitet, stručna osposobljenost, zdravstvena sposobnost, svojstvo u kojem je stručna osoba ukrcana i trajanje službe na brodu upisanom u upisnik brodova Republike Hrvatske s tim da se pomorskom knjižicom dokazuje još i hrvatsko državljanstvo pomorca.

Najvažniji propis koji regulira ovo područje u Republici Hrvatskoj je *Pravilnik o pomorskim knjižicama i odobrenjima za ukrcavanje i nadležnosti lučkih kapetanija*.⁶⁸ Tim Pravilnikom propisani su uvjeti koje mora ispunjavati osoba kojoj se izdaje pomorska knjižica ili odobrenje za ukrcavanje. Sama pomorska knjižica ili odobrenje za ukrcavanje neprenosiv je osobni dokument koji je pomorac dužan imati kao član posade broda koji je ukrcan na brodu upisanom u upisniku brodova Republike Hrvatske.⁶⁹ Zahtjev za izdavanje pomorske knjižice, odnosno odobrenja za ukrcavanje, podnosi se nadležnoj lučkoj kapetaniji, a sadrži podatke koji se upisuju u pomorsku knjižicu ili odobrenje za ukrcavanje.⁷⁰

Pomorske knjižice i odobrenja za ukrcavanje registrirane su u očevidniku pomorskih knjižica i odobrenja za ukrcavanje koje vodi lučka kapetanija koja ih je izdala. Središnji očevidnik vodi nadležno Ministarstvo. Očevidnici se sastoje od zbirke isprava, upisnika izdanih pomorskih knjižica (odobrenja za ukrcavanje) i abecednog imenika.

8. UTVRĐIVANJE STRUČNE OSPOSOBLJENOSTI POMORACA ZA STJECANJE ZVANJA U POMORSTVU

Posadu broda čine zapovjednik i druge osobe ukrcane za obavljanje poslova na brodu i upisane u popis posade (u nastavku teksta: pomorac). Pomorac je ovlašten na brodu obavljati djelatnosti one razine odgovornosti za koje je osposobljen i za koje je stekao svjedodžbu o osposobljenosti, odnosno dopunskoj osposobljenosti, kao i sve djelatnosti svoje struke koje su niže od toga. Sve ono što se odnosi na zvanja, stručnu spremu, ispitne programe, programe izobrazbe, uvjete i načine stjecanja svjedodžbi o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti pomoraca, uvjete i načine stjecanja svjedodžbi o osposobljenosti za sigurnosnu zaštitu luke, broda i brodarske kompanije, zatim uvjete i način priznavanja obnove, zamjene i oduzimanja svjedodžbi, uvjete koje moraju zadovoljavati

⁶⁸ Do donošenja novog Pravilnika koji će biti usklađen sa odredbama Pomorskog zakonika iz 2004. godine primjenjuje se Pravilnik o pomorskim knjižicama, odobrenjima za ukrcavanje i nadležnosti lučkih kapetanija za izdavanje, Narodne novine, 4/98 (u daljnjem tekstu: Pravilnik o knjižicama).

⁶⁹ Isto, članak 3.

⁷⁰ Kako je propisano člankom 9. Pravilnika o knjižicama, mjesna nadležnost lučke kapetanije određuje se prema prebivalištu podnosioca zahtjeva.

visokoškolske i srednjoškolske ustanove koje obrazuju pristupnike za stjecanje svjedodžbi i pravne osobe koje obavljaju izobrazbu pomoraca⁷¹, uvjete koje moraju zadovoljavati ispitivači i članovi ispitnih povjerenstava, postupak i način izdavanja suglasnosti za ustanove koje obrazuju pristupnike te postupak i način izdavanja dopusnice za održavanje izobrazbe pomoraca i način utvrđivanja naknade koje plaćaju te pravne osobe, propisano je *Pravilnikom o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca*.¹¹

Pomorci se osposobljavaju, te stječu svjedodžbe o osposobljenosti za obavljanje točno nabrojanih brodskih djelatnosti: 1. plovidba, 2. rukovanje i slaganje tereta, 3. upravljanje poslovima na brodu i skrb za osobe na brodu, 4. brodsko strojarstvo, 5. elektrotehnika, elektronika i tehnika upravljanja, 6. održavanje i popravci, 7. radioveze.⁷³ Članovi posade raspoređuju se u službu palube, službu stroja i GMDSS radioslužbu, a za svaku pojedinu službu predviđena su zvanja i svjedodžbe o osposobljenosti koje se mogu steći. Uvjeti za stjecanje svjedodžbe o osposobljenosti za pojedina zvanja propisana su pojedinačno za svaku službu.

Brodске djelatnosti mogu se obavljati na upravljačkoj, radnoj i pomoćnoj razini. Razina odgovornosti, povezana uz dužnost na brodu, naznačuje se u odgovarajućoj svjedodžbi o osposobljenosti.⁷⁴ Prije preuzimanja dužnosti na brodu, sve osobe koje obavljaju poslove na brodu u bilo kojem svojstvu, moraju savladati poseban program izobrazbe o postupcima u slučaju opasnosti na brodu, a članovi posade broda kojima su povjereni poslovi u vezi sigurnosti i sprječavanja onečišćenja moraju položiti posebne programe i položiti ispit iz temeljne sigurnosti na brodu. Ostale osnovne osposobljenosti povezane su sa pojedinačnim brodskim službama (palube, stroja i radioslužbe).

Pravilnik o zvanjima predviđa i obvezu posjedovanja svjedodžbe o dopunskoj osposobljenosti za određene pomorce kod protupožarne zaštite, tankera, rukovanja brodicama za spašavanje, prve medicinske pomoći i medicinske skrbi. Dopunska osposobljenost traži se također za zapovjednika, časnike i članove posade putničkog i ro-ro putničkog broda, zatim za rukovanja opasnim teretima, za rad na brzom plovilu te za korištenje radarskog i ARPA uređaja.

Svjedodžba o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti izdaje se na zahtjev pomorca, ako su ispunjeni svi uvjeti propisani *Pravilnikom o zvanjima*. Ako podnositelj zahtjeva udovoljava svim propisanim uvjetima, Ministarstvo ili nadležna lučka kapetanija donosi rješenje o prihvaćanju zahtjeva, prilog kojem je odgovarajuća svjedodžba, a ako ne udovoljava tada će mu se izdati rješenje o odbijanju zahtjeva. Protiv tih rješenja, u roku od 15 dana, nezadovoljna stranka može uložiti žalbu Ministarstvu putem tijela koje je rješenje donijelo.⁷⁵

⁷¹ Obrazovanje i izobrazbu koje su uvjet za stjecanje svjedodžbi o osposobljenosti provode ovlaštena pomorska učilišta na temelju suglasnosti ili dopusnice Ministarstva nadležnog za pomorstvo.

⁷² *Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca*, Narodne novine br. 91/05, (u daljnjem tekstu: *Pravilnik o zvanjima*).

⁷³ Isto, članak 5.

⁷⁴ Isto, članak 9.

⁷⁵ Isto, članak 73.

Kad je uvjetima za stjecanje svjedodžbe o osposobljenosti ili dopunskoj osposobljenosti propisano polaganje ispita i kada utvrdi da su svi propisani uvjeti ispunjeni, Ministarstvo ili nadležna lučka kapetanija će temeljem zahtjeva pomorca uputiti pristupnika na ispit. O tome će donijeti zaključak, koji sadrži odobrenja za pristupanje ispitu kao i vrijeme i mjesto polaganja ispita.⁷⁶ Stručne ispite za stjecanje svjedodžaba o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti pomorci polažu pred ispitnim povjerenstvom. Ispitna povjerenstva za sva ili pojedina zvanja osnivaju se u lučkim kapetanijama, u kojima se nalaze sjedišta pomorskih učilišta kojima je, temeljem suglasnosti ili dopusnice Ministarstva povjerena izobrazba i/ili obrazovanje pomoraca radi stjecanja tog ili tih zvanja.⁷⁷ Sve administrativne poslove u vezi s organizacijom, pripremama i održavanjem ispita obavlja Ministarstvo ili lučka kapetanija pri kojoj je ispitno povjerenstvo ustanovljeno. Članove ispitnih povjerenstava i ispitivače pri lučkim kapetanijama imenuje Ministar na prijedlog lučkog kapetana.⁷⁸ Za svaki pojedini ispit, ispitno povjerenstvo čine predsjednik i dva člana ili u određenim slučajevima predsjednik i četiri člana (kada je to posebno propisano Pravilnikom o zvanjima). Tijekom polaganja ispita vodi se zapisnik te se na kraju daje konačna ocjena.⁷⁹ Pristupnik ima pravo uložiti pisani i obrazloženi prigovor na odluku povjerenstva o čemu se odmah izvješćuje Ministarstvo, koje može potvrditi odluku ispitnoga povjerenstva ili odrediti da se ispit ili dio ispita u roku od tri dana ponovi.

Svjedodžbe o osposobljenosti, dopunskoj osposobljenosti i ovjere o priznanju svjedodžaba⁸⁰ vode se u upisniku svjedodžaba u lučkim kapetanijama pri kojima su ustanovljena ispitna povjerenstva. Središnji upisnik svih svjedodžaba vodi Ministarstvo, a način vođenja upisnika utvrđuje Ministar.⁸¹ Budući da su upisnici svjedodžaba o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti javne knjige podaci se izdaju na zahtjev brodaru, nadležnih vlasti druge države ili drugih fizičkih ili pravnih osoba koje za to imaju pravni interes. Na temelju pismene molbe voditelj upisnika dužan je dati pismeni odgovor sa zatraženim podacima.

⁷⁶ Isto, članak 72.

⁷⁷ Isto, članak 74.

⁷⁸

Prijedlog za imenovanje člana ispitnog povjerenstva i ispitivača mora sadržavati pisane dokaze o udovoljavanju uvjetima za člana ispitnog povjerenstva (odgovarajuća naobrazba i izobrazba, najmanje ona koja je potrebna za stjecanje svjedodžbe za koju se ispit održava, zatim odgovarajuće iskustvo u provjeri znanja i ocjenjivanju stručne osposobljenosti pomoraca ili završena izobrazba za člana ispitnog povjerenstva).

⁷⁹ U zapisnik se unose svi podaci od važnosti za postupak i ishod na ispitu te imena članova ispitnog povjerenstva, naziv predmeta, uspjeh iz svakog predmeta ("zadovoljio" ili "nije zadovoljio") i konačna ocjena ("položio" ili "nije položio").

⁸⁰ Svjedodžbe o osposobljenosti ili dopunskoj osposobljenosti izdane od nadležnih tijela druge države stranke Konvencije STCW 1978/1995, priznaje se u Republici Hrvatskoj, uz uvjet uzajamnosti i jednakovrijednosti. Postupak priznavanja svjedodžbi vodi Ministarstvo, a priznanje svjedodžbe potvrđuje odgovarajućom ovjerom koja se izdaje na obrascu propisanom Pravilnikom o zvanjima.

⁸¹ Pravilnikom o zvanjima je propisano što upisnici svjedodžaba o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti minimalno sadrže, a to su: podaci o svjedodžbama o osposobljenosti (broj svjedodžbe, STCW oznaka, dužnost, djelatnost, razina osposobljenosti, ovjera i ograničenja); podaci o ovlašteniku (ime pomorca, datum rođenja, državljanstvo, spol, fotografiju, odnosni broj isprave, datum izdavanja, datum isticanja, datum zadnje obnove, pojedinosti o izuzećima); podaci o valjanosti svjedodžbe (valjanost, privremeno ili trajno oduzimanje, prijava gubitka ili uništenja, uključujući zapis o promjeni statusa i datuma promjene); podaci o zdravstvenom stanju ovlaštenika (datum izdavanja zadnjega zdravstvenog uvjerenja koje se odnosi na izdavanje ili obnovu odgovarajuće svjedodžbe o osposobljenosti).

9. OBALNA STRAŽA

Obalna straža u Republici Hrvatskoj već je dulje vrijeme tema o kojoj se raspravlja vezano za njezin status i djelokrug rada. Uskoro se očekuje konačna odluka Vlade i Sabora o njezinom budućem ustroju te nositelju i sjedištu obalne straže. Očekivalo se da će Vlada RH do početka primjene zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa usvojiti to novo tijelo državnog nadzora. Međutim, osnivanjem *obalne straže* potrebno je promijeniti brojne zakonske i podzakonske akte te definirati načela za ustrojstvo obalne straže. Novi Pomorski zakonik se zadržao samo na općoj odredbi u kojoj stoji da će se "donošenjem Zakona o obalnoj straži utvrditi poslovi i zadaci iz Pomorskog zakonika koje će obavljati obalna straža."⁸²

Budući da u trenutku pisanja ovog rada još nije donesena odluka o budućem nositelju *obalne straže*, ipak sa sigurnošću možemo utvrditi da će lučke kapetanije imati značajnu ulogu, ako ne i vodeću u koordiniranju poslova nadzora i zaštite morskih prostora pod suverenom Republikom Hrvatske (unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora), kao i prostora u kojima Hrvatska ima određena suverena prava (gospodarskog pojasa, odnosno zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa RH). U pogledu kontrole sigurnosti na moru, nadležnost Republike Hrvatske koja se ranije zadržavala unutar granica unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora, ukupne površine 31.757 četvornih kilometara, uspostavom 3. listopada 2003. godine novog režima zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa, taj se prostor morske površine proširio na ukupno 56.964 četvornih kilometara, što je gotovo jednako kopnenoj površini Hrvatske.

U međuvremenu je odlukom Vlade Republike Hrvatske 24. kolovoza 2004. godine osnovana *Koordinacija Vlade RH za usklađivanje obavljanja poslova nadzora i zaštite Jadrana radi osiguranja sustavnog i učinkovitog planiranja i djelovanja tijela državne uprave koja obavljaju poslove nadzora i zaštite Jadrana*. Koordinacija, u koju je uključeno osam ministarstava,⁸³ počela je s praktičnim djelovanjem 3. listopada 2004. godine, dakle danom stupanja na snagu Odluke o proglašenju zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa RH. Razlog osnivanja Koordinacije Vlade RH za usklađivanje obavljanja poslova nadzora i zaštite Jadrana koja uključuje čak osam ministarstava, nalazimo u potrebi intenzivnije suradnje svih nadležnih institucija u učinkovitijem i bržem obavljanju operativnih i inspeksijskih poslova nadzora i zaštite na moru te što boljem raspolaganju ljudskim i materijalnim resursima. Na taj način se, do osnivanja jedinstvenog ustrojstva obalne straže, pokušao izbjeći dualitet nadležnosti i ovlaštenja pojedinih ministarstava te postići racionalizacija financijskih sredstava.

Koordinacija ima *Stručno tijelo* kojeg čine predstavnici tih osam ministarstava, a kojem predsjedava *Pomoćnik ministra mora, turizma, prometa i razvitka za sigurnost plovidbe i zaštitu mora*. Radi bolje koordinacije i operativnog postupanja ministarstava u obavljanju poslova nadzora i zaštite mora osnovane su *područne koordinacije* koje čine područne jedinice i operativna tijela ministarstava, a njihovi

Pomorski zakonik, članak 1029.

⁸³ Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvo financija i Ministarstvo kulture.

se predstavnici redovito sastaju u sjedištima lučkih kapetanija. Na sastancima područnih jedinica i operativnih tijela nadležnih ministarstava koje vode lučki kapetani utvrđuje se plan provedbenih mjera i akcija na moru, analizira stanje u okviru nadzora i zaštite mora, ostvaruje suradnja s drugim tijelima, te provode druge mjere i radnje u cilju postizanja većeg stupnja sigurnosti na moru.⁸⁴

10. ZAKLJUČAK

Lučke kapetanije u Republici Hrvatskoj glavni su čimbenik u neposrednoj provedbi zadanih standarda sigurnosti brodova propisanih međunarodnim konvencijama o sigurnosti na moru i nacionalnim propisima koji su usklađeni s tim konvencijama. Suvremeno međunarodno i nacionalno pomorsko pravo inspirirano je zaštitom ljudskih života na moru, a u novije vrijeme i zaštitom morskog okoliša. Zaštita ljudskih života, imovine i očuvanje morskog okoliša ostvaruje se povećanjem standarda sigurnosti na moru.

Pravni položaj i djelatnosti lučke kapetanije, koja je osnovno upravno tijelo službe sigurnosti plovidbe u Republici Hrvatskoj, regulirane su Pomorskim zakonikom Republike Hrvatske, Zakonom o lučkim kapetanijama i drugim podzakonskim aktima. Pomorskim zakonikom iz 2004. godine pravni se položaj i nadležnosti lučkih kapetanija u osnovi nije značajnije izmijenio, osim što im je povećan obim poslova u skladu sa sve strožim zahtjevima međunarodnih i nacionalnih propisa o sigurnosti na moru.

Lučke kapetanije nadležne su za obavljanje poslova nadzora plovidbe u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, poslova traganja i spašavanja ljudskih života i imovine na moru, inspekcijskih poslova sigurnosti plovidbe, inspekcijskog nadzora nad pomorskim dobrom, poslova upisa i brisanja brodova (i ostalih pomorskih objekata) te vođenja upisnika brodova (svih pomorskih objekata), poslova utvrđivanja sposobnosti za plovidbu i baždarenje brodice (brodice za razonodu koje se grade za vlastite potrebe), poslova upisa i brisanja brodice te vođenja očevidnika brodice, poslova izdavanja pomorskih knjižica, poslova utvrđivanja stručne osposobljenosti pomoraca za stjecanje zvanja u pomorstvu, izdavanja i vođenja očevidnika izdanih ovlaštenja za obavljanje službe na brodovima te drugih upravnih, stručnih i tehničkih poslova sigurnosti plovidbe na moru.

Sve djelatnosti lučke kapetanije su od iznimne važnosti za pomorskopravno funkcioniranje naše države kao ravnopravne članice međunarodne pomorske zajednice. Iz njihova djelokruga osobito su važni inspekcijski poslovi. Lučke kapetanije neposredno obavljaju inspekcijske poslove sigurnosti plovidbe u okviru zakonom propisanih prava i dužnosti, te se može reći da su ti poslovi njihova osnovna i pretežna djelatnost. Inspekcijski poslovi službe sigurnosti plovidbe, kao veoma razgranate i povezane službe, imaju veliko značenje u zaštiti ljudi, imovine i morskog okoliša. Inspektori nadziru sigurnost brodova, kako domaćih tako i stranih,

⁸⁴ U protekloj godini od osnivanja Koordinacije Vlade RH za usklađivanje obavljanja poslova nadzora i zaštite Jadrana poduzeto je 1896 aktivnosti koje obuhvaćaju pregled plovila i isprava, nadzor u luci, plovnom putu, provjeru zastave broda, progon i uzapćenje plovila, nadzor nad onečišćenjem, obavljanjem ribolova, carinski nadzor, akcije traganja i spašavanja.

ali se njihove ovlasti protežu i na sve one objekte i službe o kojima ovisi kompletna sigurnost u pomorskom prometu.

Na povećanje obima poslova lučkih kapetanija u zadnje je vrijeme naročito utjecalo stupanje na snagu *Odluke o proglašenju zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske*, te osnivanje *Koordinacije Vlade RH za usklađivanje obavljanja poslova nadzora i zaštite Jadrana*. Koordinacija obavlja poslove iz djelokruga obalne straže do donošenja Zakona o obalnoj straži kojim bi se konačno osnovala ta služba od posebnog nacionalnog interesa i kojim bi se propisao ustroj, poslovi i zadaci te nositelj i sjedište obalne straže. Samim tim što je Vlada Republike Hrvatske, putem osnivanja Koordinacije, upravo lučkim kapetanima povjerala organiziranje i vođenje sastanaka područnih koordinacija, na kojima se utvrđuje plan provedbenih mjera i akcija na moru, jasno ukazuje da će lučke kapetanije imati značajnu ulogu u osnivanju i neposrednom koordiniranju poslova i zadataka obalne straže čiji je primarni zadatak ostvarenje što boljeg nadzora i zaštite morskih prostora pod suverenom Republike Hrvatske i onih prostora u kojima ostvaruje svoja suverena prava.

Literatura:

1. Bolanča, Dragan, Pomorsko pravo (odabrane teme), Split, 1999.
2. Grabovac, Ivo, Pomorsko pravo, Knjiga prva, Pomorsko javno i upravno pravo, Split, 2001.
3. Grabovac, Ivo, Suvremeno hrvatsko pomorsko pravo i pomorski zakonik, Split, 2005.
4. Nacionalni plan traganja i spašavanja ljudskih života na moru, Narodne novine, 164/98
5. Pomorski zakonik Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 181/04
6. Pravilnik o obavljanju inspeksijskog nadzora sigurnosti plovidbe, Narodne novine, br. 127/05.
7. Pravilnik o pomorskim knjižicama i odobrenjima za ukrcavanje i nadležnosti lučkih kapetanija, Narodne novine, br.4/98
8. Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca, Narodne novine br. 91/05
9. Zakon o lučkim kapetanijama, Narodne novine, br. 124/97
10. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, Narodne novine, 158/03

LEGAL STATUS OF PORT AUTHORITY IN CROATIAN ADMINISTRATIVE MARITIME LAW

SUMMARY

Port Authority activities are shown and analyzed according to the Maritime Code of the Republic of Croatia, 2004. The port authority, as the administrative body, performs all administrative and inspection works of the safety of the sea in the Republic of Croatia, according to its legal rights and duties. The administrative works enclose particularly keeping the order and safety in harbour, keeping various records and registers, issuing required documents and inspecting the use and regulations about safety of navigation and the ability of ships.

